

פרק י"א

יחידה 26 - מלכי הצפון באים יחדיו להילחם בישראל, ויהושע מכה את המלכים כדבר ה' (א'-ט')

46 ספר יהושע | פרק י"א

5. סמנו במפה שלפניכם את המקומות הבאים לפי ההוראות:
 1. במקום שבו חנו מלכי הצפון סמנו את הספרה 1.
 2. במקום שממנו הגיעו יהושע וצבאו סמנו את הספרה 2.
 3. במקומות שאליהם ברחו מלכי הצפון סמנו את הספרה 3.

45 ספר יהושע | פרק י"א

פרק י"א

מהו החלק שאנו עוסקים בו כעת? סמנו אותו בעיגול בטבלה שלפניכם.

ספר יהושע		חלקת הארץ		מבנה		מבנה		מבנה	
הבנייה לארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ	מבנה הארץ
א-ד	ה-ז	ח-י	יא-יב	יג-יד	טו-טז	יז-יח	יט-כ	כא-כב	כג-כד

יחידה 26 - מלכי הצפון באים יחדיו להילחם בישראל, ויהושע מכה את המלכים כדבר ה' (א'-ט')

1. "ויהי כשביעני יבין מלך חצור" - מה שמענו?
_____
2. מלך חצור (יבין) שלח אל _____ מלך _____
והוא מלך _____ ואל מלך _____
והוא המלכים אשר _____
_____ ונבנפות _____
3. הכנעני: _____
והאמורי והחתי והפרזי והיבסי: _____
והחוי: _____ (בארץ המצפה).
4. מה ציווה ה' את יהושע לעשות?
את סוסי האויב: _____
את מרכבותיהם: _____

שאלת שרת למחשבה: מדוע ציווה ה' לעקר את סוסי האויב ולשרוף את מרכבותיהם, והלא הסוסים והמרכבות לא חטאו ומדוע להענישם?
 _____
 _____

הקדמה

מלכי הצפון - אחרי הפסד מלכי הדרום, נותרו אזורים בצפון הארץ שעדיין לא נכבשו על ידי ישראל. מלכי הצפון יודעים זאת ונערכים לכך.

כיצד הם יתכננו את מהלכיהם? מה הם ינסו לעשות כדי לנצח את ישראל?

רכבי הברזל - בעבר המרכבות שימשו מעין טנקים של ימינו. במרכבות היה אפשר להזיז את הצבא במהירות ולתקוף את האויב לפני שיספיק להתארגן. כמו כן היה ניתן לדרוס את האויב בשעת המלחמה. למלכי הצפון יש יתרון גדול במלחמה על פני ישראל - רכבי ברזל, שלעם ישראל אין.

סקירת אזור המלחמה - המלחמה מתבצעת במי מרום - שהיה באזור מישורי. באזור מישורי ניתן להילחם ברכבי ברזל, ואילו באזור הררי - שבו קיימים מורדות תלולים ומעברים צרים - לא ניתן להילחם בעזרת רכבי ברזל.

התחבולה במלחמה - כפי שהזכרנו בעבר, חשוב להשתמש בתחבולה שתפתיע את האויב ותגרום לישראל לניצחון מהיר ולמיעוט אבידות. האם ישתמש יהושע בתחבולה נגד הכנענים? כיצד יצליח לנצח צבא שמצויד ברכבי ברזל?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מה משותף באופן הפעולה של יבין מלך חצור לזה של אדוני צדק מלך ירושלים?
2. מדוע דווקא יבין מלך חצור הוא שמאחד את כל מלכי הצפון במלחמה נגד ישראל?
3. מדוע ה' מצווה לשרוף את המרכבות ולעקר את הסוסים? מה ניתן ללמוד מכך?

אפשרויות למענה ולדיון

יבין מלך חצור נוקט פעולה שונה מזו שנקטו מלכי הדרום. ייתכן שהוא סובר שסיבת ההפסד של מלכי הדרום היא שלא היה להם מלך אחד שהנהיג אותם, לכן הוא מחליט לאסוף את כל המלכים האפשריים ולהתאחד תחת הנהגה אחת, מתוך מחשבה כי בזאת ינצחו את ישראל.

מתוך עיון בפסוק י', "כי חצור לפנים היא ראש כל הממלכות האלה", עולה שיחצור הייתה עיר מרכזית בצפון הארץ. כמלך העומד בראשה, נחשב יבין כמנהיג גדול וכבעל כוח רב השפעה באזור.

כפי שראינו בפרקים הקודמים, ה' מחזק את יהושע שלא יירא מפני העמים הרבים היוצאים לקראת ישראל למלחמה.

הכתוב מציין שיהושע הקפיד לנהוג כמצוות ה' - הוא הכה את כל הנפש לפי חרב והחרים את יושבי הערים הכבושות. כמו כן, יהושע הצטווה לעקר את הסוסים ולשרוף את המרכבות. בזה בא לידי ביטוי הניגוד המוחלט בין אופי המלחמה של האומות לבין המלחמה של עם ישראל. האומות סמוכות ובטוחות בכוח ידן ובגבורתן שבאים לידי ביטוי בסוסים ובמרכבות. לעומת זאת עם ישראל קוראים בשם ה', נשענים על כוחו ובטוחים בישועתו.

המסרים העולים מן היחידה

דאגה לכבוד ה': מלך חצור סומך רק על כוח מרכבותיו וסוסיו. יהושע שורף את המרכבות ואת הסוסים, כאות לכך שאנו סומכים רק על כוחו של הקב"ה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. כדאי להראות במפה את כל המקומות שמהם באו המלכים להילחם בישראל. גודלו של השטח מבהיר את הפסוק "עם רב כחול אשר על שפת הים".
2. באמצעות אדמה או חול ניתן לבנות דגם של חלקה הצפוני של ארץ ישראל, ובעזרת הדגם יהיה אפשר להמחיש את מהלכי המלחמה המתוארים בפסוקים ז'-ט'.
3. להראות במפה את אזור מי מרום ואת רדיפת המלכים לכיוון לבנון.

יחידה 27 - לכידת חצור וסיכום כיבוש כל הארץ, הכרת הענקים והנחלת הארץ (י'-כ"ג)

48 ספר יהושע | פרק י"א

שאלת המענה: סכא של יוחנן היה ילד במזן סכא המרגלים. הוא סיפר ליוחנן על הענקים ששמע שחיים בחברון. יוחנן גדל והיה לאחד מחיילי יהושע בכיבוש העיר חברון והניצחון על הענקים. יוחנן רוצה לכתוב מכתב לסבו המתאר את גבורתו במלחמה ומסביר שלא צריך לפחד מהענקים. עזרו ליוחנן לכתוב מכתב זה.

כאל היקר לזון,

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

(כפיך האובד, יואן)

שאלת רשות: היכן ראינו בתורה שבארץ ישראל יש ענקים?

_____

10. היכן נשארו ענקים?

_____

11. למה מתפנה יהושע לאחור הכיבוש?

_____

_____

47 ספר יהושע | פרק י"א

יחידה 27 - לכידת חצור וסיכום כיבוש כל הארץ, הכרת הענקים והנחלת הארץ (י'-כ"ג)

באורי מילים

"מחלקתם לשטתיהם" - כפי החלקים לשטתיהם.

6. מה עשה יהושע לחצור ומדוע?

_____

7. כמה זמן ארכה מלחמת יהושע?

_____

8. בפסוק ט"ז מתוארים חלקי הארץ שכבש יהושע. מתחו קו בין שם המקום ובין מיקומו:

הקר	●	האזור הדרומי, מדרום להרי יהודה
ואת־כל־הנגב	●	ממערב לנגב, לכיוון מצרים
ואת־כל־ארץ־הגשן	●	הרי יהודה
ואת־השפלה	●	בקעת הירדן
ואת־העֵבֶרָה	●	שפלת יהודה (הגבעות הנמוכות היורדות מהרי יהודה)
ואת־הר־ישראל־ושפלתה	●	הר המרכזי של ארץ ישראל והשפלה שלו

9. מה לדעתכם יגישו שאר יושבי הארץ בעקבות הניצחון של עם ישראל על מלכי הצפון?

_____

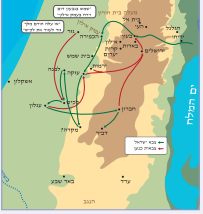
_____

הכרזו   חל הצור

49 ספר יהושע | פרק י"א

כיבושי יהושע בדרום

כיבושי יהושע בצפון

אמור משה שבע שנים היו מכבשין (את הארץ) ושבע שנים היו מחלקין. ארבע עשרה שנה עשו ישראל בגלגל, שבע שכיבושו ושבע שחילקו. (סדר עולם רבה, פרק י"א)

הקדמה

יחידה זו מתארת את כיבושי יהושע בכל רחבי צפון הארץ. יחד עם זאת, ישנה תשומת לב מיוחדת לכיבוש העיר חצור, שאותה הוא שורף, את אנשיה הורג ולוקח את שללה. במה "זכתה" העיר חצור ליחס כזה מצדו של יהושע?

בסוף הפרק מובא תיאור של כיבוש העיר חברון וענקה. מה מיוחד בעיר חברון? היכן פגשנו את חברון ואת ענקה?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע לדעתכם התייחס יהושע בחומרה רבה לעיר חצור, בניגוד לשאר ערי הצפון?
2. מדוע סיפור הכרתת הענקים מופיע בסיום סיפור כיבוש הארץ?
3. בפרקנו מתואר שאין עוד מלחמות. כיצד מתיישב תיאור זה עם העובדה שבהמשך הפרקים מתוארות מלחמות נוספות?

אפשרויות למענה ולדיון

יהושע כובש שטחים נרחבים וממקד את המאמץ המלחמתי כנגד העיר חצור, שהנהיגה את המלחמה. ייתכן שחצור מסמלת את שיא התרבות הכנענית שמעצימה את החומריות, וכביטוי לחומר סומכים על הסוסים ועל המרכבות.

בסוף הפרק אנו פוגשים את הענקים שהטילו מורא על המרגלים ששלח משה רבנו.³⁶ עתה, כאשר כל הארץ ועמיה נכבשו בידי יהושע, אפשר להכות את הענקים, כיוון שהם אינם מטילים מורא על ישראל. ייתכן שמה שבעבר היה מקובל כמטיל אימה, נתגלה כעת שאין בו ממשות ואינו מהווה עוד אמצעי של הפחדה.

מתוך הפסוקים למדו חכמינו שבמשך שבע שנים כבשו ישראל את הארץ. אף שגבולות הארץ נקבעו בעקבות הכיבוש, נשארו כסי התנגדות בכל חלקי הארץ, ולכן מתוארות בהמשך מלחמות נוספות של יהושע כנגד עמי הארץ.

המסרים העולים מן היחידה

גבורה: אף שבתקופות קדומות פחדו מענקים ונמנעו מלהילחם בהם, יהושע נלחם בהם וניצח אותם בגבורה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

לצייר מפה המתארת את אזורי הכיבוש של יהושע.